

« zurück blättern vor »

RYMARZ subst. m., ab 1411; auch *rymar*, *rymer*. **1)** ‘Handwerker, der sich mit der Herstellung und der Reparatur von Lederwaren beschäftigt mit Ausnahme von Schuhen, besonders Pferdegeschirr, Sättel, Gürtel usw.’ – ‘rzemieślnik zajmujący się wyrobem i naprawą przedmiotów ze skóry (z wyjątkiem butów), zwłaszcza uprzęży końskiej, siodeł, pasów itp.’: 1411 Przem I nr 546, STP *Micher rymar*. o 1439 Przem I nr 2882, STP *Iurek... accomodavit octo marcas Nicloschoni rimarz*. o 1447 KsRStWarsz I nr 10, STP *Laurencius rymer*. o 1500 ZsigBud 29, STP *Rymarzom, qui frena faciebant et deaurabant, et detergebant, pariter omnibus dedi I florenum*. o 1506 ZapMaz II Ł 7/51, SPXVIK *domum [...] fremifici alias rimarzewy vendidit*. o 1587 BielRozm 17, SPXVIK *Poydziezli do Rymarzá / drogie uzdy / torki*. o 1642 Inw.pozn.i kal. 116, SP17 *W Witaszycach kmieci 9, tamże kowal, kaczmarz, rymarz*. o (1662) 1978 Chrap.Diar. 365 *Rymarz skończył robotę około rydwana*. o (1857) 1872 Korz.J.Krewni 134, DOR *We wszystkich domach na Ś[wię]tojańskiej ulicy przedają się skóry, podeszwy i wszelki materiał dla szweców i rymarzy*. o 1884 Jun.Mazur. 129, DOR *Przed każdym wyjazdem kowal i rymarz musieli coś w tym pięknym ekwipażu reperować*. o (1887) 1950–1953 Dygas.Właśc. 100, DOR *W stajni nie znalazł siodka; zupełnie zapomniał, że je oddał rymarzowi do reperacji*. o 1954 Gaz.Rob. 300, DOR *Często pękają taśmy, a jednak na drugiej i trzeciej zmianie nie ma rymarza, który by je naprawiał, i wiele maszyn stoi bezczynnie*. – STP, SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR. **2)** ‘Gerber’ – ‘garbarz’: 1471 MPKJ V 134, STP *Rimara coriarium (hic hospitatur apud Simonem quendam coriarium, cuius est domus iuxta marc Act 10, 6)*. o 1490 Erz 89, STP *Rymarz coriarius*. o [LBel.] 1562 RejZwier 121, SPXVIK *dał go Bog do Rymarzá / vřzał on gárbuie / Oflą skorę*. – STP, SPXVI. ◇ **Var:** *rymar* subst. m., 1411 Przem I nr 546, STP o [LBel.] 1471 MPKJ V 134, STP – nur STP; *rymarz* subst. m., 1439 Przem I nr 2882, STP – STP, SPXVI, CN, TR, L, SWIL, SW, DOR; *rymer* subst. m., (1447) 1963 KsRStWarsz I nr 1, STP o [LBel.] (1451) 1963 KsRStWarsz I nr 10, STP – nur STP. ◇ **Etym:** mhd. *Riemer* subst. m., ‘Lederhandwerker, Riemenmacher’, LEX. ◇ **Konk:** ↑*garbarz*. ◇ **Hom:** *rymarz* subst. m., ‘jmd., der schlechte Gedichte, Reime schreibt’, bel. seit 1755, L, zuerst geb. L; *rymer* subst. m., ‘Weinsorte’, bel. seit 1662, SP17. ◇ **Der:** *rymarka* subst. f., ‘Frau oder Witwe eines Lederhandwerkers’, 1449 Przem II nr 484, STP *Margaretha rimarka per suum tutorem Hanus... resignavit domum ipsius... Johanni cramarz*. Zuerst geb. TR; *rymarstwo* subst. n., ‘das Lederhandwerk’, 1605 Petr.Pol. 213, L, zuerst geb. TR; *rymarczyk* subst. m., ‘Geselle eines Lederhandwerkers’, [hapax] 1765–1784 Mon.73 578, L,

zuerst geb. TR; *rymarski* adj., 1779–1780 Kluk Zw.1 238, L, zuerst geb. TR; *rymarka* subst. f., ‘das Riemenhandwerk’, [hapax] vor 1861 SWIL, zuerst geb. SWIL; *rymarnia* subst. f., ‘Werkstatt eines Lederhandwerkers’, [hapax] 1958 Przekr. 711, DOR, zuerst geb. DOR, nur für Inh. 1; *rymarka* subst. f., ‘Maschine, die dazu dient, Leder zu schneiden’, [hapax] 1960 Życie Warsz. 230, DOR, zuerst geb. DOR. ❖ Ein Lehnwort des 14. Jhs., das typisch ist für die mittelalterliche handwerkliche Spezialisierung in der Stadt. Inhalt 2, ebenfalls aus dem Deutschen, kann – muß aber nicht – eine getrennte Entlehnung sein (nach 1562 nicht mehr belegt). Das Wort ist sonst durchgehend gut belegt und weiterhin lebendig, zumal das Handwerk weiterhin existiert.

« zurück blättern vor »